

Kinnitaja:	Joel Starkopf	Juhatuse liige	01.08.2023
Koostaja:	Sirje Leedo Agnes Ivanov	Laboriarst Vanemlaborispetsialist	27.07.2023
	Ees- ja perekonnanimi	Ametikoht	Kuupäev

PROOVINÕUDE TORUPOSTIGA SAATMINE JA VASTUVÕTMINE ÜHENDLABORISSE, PATOLOOGIAATEENISTUSSE JA VEREKESKUSSESSE

EESMÄRK

Käesolev juhend hõlmab kõiki Kliinikumi töötajaid, kes kasutavad toruposti proovinõude saatmiseks ühendlaborisse, patoloogiateenistusse ja verekeskusesse ning vastavate üksuste töötajaid, kes on seotud toruposti kapslite vastuvõtuga. Juhendi alusel defineeritakse proovimaterjalide saatmine torupostiga nimetatud üksustesse ja tagasi osakonda ning kuidas käituda juhul, kui toruposti kapsel on kontamineeritud bioloogilise materjaliga.

VASTUTUS

Toruposti korrektse töö eest vastutab tehnikateenistuse sisekliima ja nõrkvooluosakond. Proovimaterjalide korrektse pakendamise eest vastutab iga konkreetne töötaja, kes pakendab proovimaterjalid toruposti kaudu saatmiseks. Kodujaama kapslite korralise puhastuse korraldamise eest vastutavad ühendlaboris vastuvõtu ja logistika osakonna juhataja, Verekeskuses verekabineeti vanemlaborispetsialist/vanembioanalüütik või vanemlaborant ning Patoloogiateenistuses vanembioanalüütik. Kapsli erakorralise hoolduse eest vastutab konkreetne Kliinikumi töötaja, kes avastab kapsli kontaminatsiooni või rikke.

TORUPOSTI KASUTUS

1. Pakendamine

Torupostiga tohib saata ainult korrektselt pakendatud proovimaterjale.

- 1.1. Iga patsiendi proovinõud tuleb pakendada eraldi suletavasse kilekotti (Minigrip) või spetsiaalsesse lekkekindlalt suletavasse saateanumasse (vajadusel täpsustada vastava üksusega, kuhu proovinõu saadetakse).
- 1.2. Kotid/saateanumad proovinõudega pannakse kapslis asuvasse mullkilekotti või mullkilesse selliselt, et proovinõud oleksid transpordi vältel kapslis fikseeritud.
- 1.3. Jälgida saateanuma suuruse sobivust kapsliga, uuringumaterjali peab saama sihtkohas kerge vaevaga kapslist eemaldada.
- 1.4. Saatedokument pakendada võimalusel eraldi suletavasse kilekotti.
- 1.5. Torupostiga ei tohi saata proovimaterjale analüüsideks, mille tulemusi torutransport võib mõjutada.
- 1.6. Kapsli laadimise ja saatmise nõuded on toodud juhendis JTH-01 „Torupostisüsteemi kasutusjuhend.“
- 1.7. Vale sihtjaama valiku korral analüüse torupostiga enam edasi saata ei tohi, vaid need transporditakse õigesse sihtpunkti jalgsi.

2. ÜHENDLABORISSE EI TOHI torupostiga saata proovimaterjale:

- 2.1. Happe-aluse tasakaalu analüüsiks (LH-süstal)
- 2.2. Tromboelastomeetristeks uuringuteks: INTEM; EXTEM; APTM; HEPTM; FIBTEM (9NC-katsuti, helesinine kork)
- 2.3. Trombotsüütide funktsiooni uuringuteks: B-PFA-Col/Epi, B-PFA-Col/ADP, B-PFA-P2Y12 (9NC-katsuti, helesinine kork)
- 2.4. Hüübimisuuringuteks v.a. INR; APTT; trombiini aeg; fibrinogeen; D-dimeerid (9NC-katsuti, helesinine kork)
- 2.5. Veri ja liikvor, mida peab hoidma +37°C juures
- 2.6. Madalasse transportsöötmega katsutisse ja koonuspõhjaga katsutisse võetavaid materjale

Ühendlaborisse tohib torupostiga saata proovimaterjale kõikideks analüüsideks v.a punktis 2 toodud juhud.

NB!

- Kõikide vaakum- ja mikrokatsutite puhul, mis on avatud ja uuesti suletud, tuleb veenduda, et kork oleks suletud lekkekindlalt.
- Vere puhul, mis nõuab saatmist eeljahutatult (ammoonium, homotsüsteiin, ACTH), asetada proovinõu Minigrip kotti, seejärel eeljahutatud konteinerisse (küside laborist) koos jääveega, konteiner pakendada kahekordselt Minigrip kotti. Eelistatud on tuua vastavate analüüsidega proovinõud koos jääveega laborisse jalgsi.
- Rooja ja uriini proovinõud tuleb sulgeda lekkekindlalt ja pakendada kahekordselt Minigrip kotti.
- Tampooniga UTM-katsuti tuleb sulgeda lekkekindlalt ja pakendada lisaks Minigrip kotile selleks ettenähtud konteinerisse.
- Verekülvipudeleid tohib panna ühte kapslisse maksimaalselt kolm.
- Kui torupostis saadetud proovinõust ei saa hemolüüsi tõttu mõningaid analüüse määrata, siis kordusproovinõu ei tohi laborisse torupostiga saata.

3. PATOLOOGIATEENISTUSSE EI TOHI torupostiga saata:

- 3.1. Histo- ja tsütoloogilisi uuringumaterjale koos fiksaatoriga (nt formaliin, etanool)
- 3.2. Kehavedelikke
- 3.3. Preparaadiklaase

Patoloogiateenistusse tohib torupostiga saata ainult fikseerimata koelist uuringumaterjali.

NB!

- Lekkeriski vältimiseks on soovitatav saateanum pakenda veel lisaks korralikult suletud kilekotti.

4. VEREKESKUSESSE EI TOHI torupostiga saata materjale:

- 4.1. Veri, mida peab hoidma +37°C juures

Verekeskusesse tohib torupostiga saata proovimaterjale kõikideks immuunhematoloogilisteks analüüsideks v.a punktis 4 toodud juhud.

5. Toruposti kapsli vastuvõtmine ja käitumine lekke korral

- 5.1. Tehakse kapsli ülevaatus: hinnatakse kapsli terviklikkust ja lekete olemasolu. Kui kapsel on terve, siis võib kapslit korduvkasutada.
- 5.2. Kui on näha **leke kapslist**, tuleb kapsel panna ohtlike jäätmete kotti ja puhastada vastavalt p. 6
Lekkest teavitada kohe (millisest jaamast ja mis kellajal kapsel saadeti):
  - tavatööajal (E-R 8.00-16.00) tehnikateenistuse hooneautomaatika spetsialisti tel 5331 8059 või haldusabi (tel 731 7600; haldusabi@kliinikum.ee);
  - väljaspool tavatööaega keskspetsialistid tel 5331 9090.
- 5.3. Kui on toimunud proovimaterjali **leke kapslisse**, paneb lekke avastaja kapsli ohtlike jäätmete kotti ja puhastab vastavalt p. 6.
- 5.4. Nii lekke põhjustanud proovinõu(d) kui ka bioloogilise materjaliga kokku puutunud proovinõud ning materjalid pannakse vastavasse jäätmekonteinerisse.
- 5.5. Lekkinud kapslis olevaid kontamineeritud materjale ühendlabori ja verekeskuse poolt ei analüüsita. Kontamineeritud materjalidest teavitatakse proovimaterjali saatjat ning palutakse saata uus proovimaterjal.
- 5.6. Lekkest puutumata proovinõudest teostatakse tellitud analüüsid.
- 5.7. Toruposti kasutamisel leitud mittevastavused tuleb registreerida HALA (ühendlabori sisesed) ja/või POI (Kliinikumi osakondade vahelised) registris.

6. Kapslite korraline ja erakorraline puhastamine

Kodujaama kapslite **korraline puhastamine** toimub igas üksuses vastavalt soovituslikule puhastustsüklile (1000 saatmist). Informatsiooni saatmiste arvu kohta küsida tehnikateenistuse hooneautomaatika spetsialistilt tel 5331 8059.

Kapslite **erakorraline puhastamine** viiakse läbi pärast lekke avastamist ja vajadusel.

Kapsli pesu käsitsi:

- ava kapsel
- täida kapsel veega või sobiliku puhastusvahendiga;
- puhasta kapsli sisemus ja välispind;
- loputa kapsel veega;
- kuivata või lase kapslil täielikult kuivada.

Puhastamiseks kasutatud materjalid panna jäätmekäitluseks autoklaavitavate materjalide hulka.

Sobilikud puhastusvahendid on naatriumhüdrosiid, glutaaraldehüüd, fenool, kvaternaarsed ammoniumi ühendid, etanool, isopropüülalkohol.

VIITED

JTH-01 Torupostisüsteemi kasutusjuhend